

Täysistunto

Maanantai 11.12.2017 klo 14.00—23.18

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 170/2017 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 11/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 11/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Yleiskeskustelu — valiokunnan puheenjohtaja Kalmari ensimmäisenä.

Keskustelu

22.56 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme tässä Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamista. Tämä lainsäädäntö pohjautuu hallitusohjelman kirjaukseen meidän kärkihankkeestamme "Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä". Hallitusneuvotteluissa jo halusimme lisätä metsätiedon käyttöä ja sähköisiä palveluita, ja tätä hanketta on sitten määrätietoisesti eteenpäin viety.

Toinen perustelu tälle lainsäädännölle on se, että Euroopan ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta annetun direktiivin mukaan ympäristötiedon pitää olla avointa kaikille. Suomi sai tästä virallisen huomautuksen vuonna 2015, ja komissio lisäksi antoi Suomelle 2016 lausunnon samasta asiasta. Jatkossa olisi ollut mahdollista, että komissio olisi nostanut kanteen Suomea vastaan, jos tätä asiaa ei olisi viety direktiivin mukaiseen lainsäädäntöön.

Näinpä siis lainsäädäntö on nyt viety eteenpäin. Helpottamalla metsätiedon käyttöä voimme lisätä julkisesti tuotetun tiedon arvoa, luoda mahdollisuuksia uudelle liiketoiminnalle, kehittää parempia palveluita ja parantaa metsiin liittyvää päätöksentekoa sekä lisätä hallinnon läpinäkyvyyttä. Voimme näin tehostaa metsätaloutta ja parantaa kestävän metsätalouden hyväksyttävyyttä. Itse asiassa tällä voidaan myös ottaa paremmin huomioon korjuukohteitten monimuotoisuutta ja ympäristöasioita sekä vähentää korjuuvaurioita ja metsätalouden vesistövaikutuksia.

Tuossa edustaja Hakkarainen jutteli ennen istunnon alkua. Oli tarkoitus varmasti jäädä tähän, mutta ei enää jäänytkään. Kyse on juuri sen tyyppisistä asioista, että kun tänä vuonna korjuuolosuhteet ovat olleet erittäin heikot, jatkossa olisi helpompi yhdistää kaikkea sitä metsävaratietoa niin, että juuri oikeantyyppisiä kesäleimikoita sitten entistä paremmin löytyisi tarpeeseen, ja tämä tietysti on koko metsäsektorin etu aina sieltä omistajasta sinne teollisuuteen asti. Valiokunta pitää tärkeänä, että jakamalla nykyistä avoimemmin ympäristötiedoksi katsottavaa metsätietoa tehdään samalla mahdolliseksi metsätalouden korjuun ja kuljetuksen sekä hallinnon nykyistä laaja-alaisempi digitalisoituminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2017 vp

Valiokunta kävi oikeastaan aika napakan käsittelyn. Tämä lainsäädäntö oli kohtuullisen helppo tehdä siksi, että koko metsäsektori oli yhdessä tämän asian takana, ja jatkossakin toivoisin sitä, että mikäli metsälainsäädäntöön muutoksia tarvitaan, sektori voisi yhdessä pohtia sen viisaimman väylän viedä asiaa eteenpäin, niin että se sitten helpommin täällä lainsäädännössä toteutuu.

Meillä oli kuitenkin joitakin huolia, joita erityisesti tietosuojavaltuutettu meidän valiokunnassamme nosti, vaikka tämä esitys oli muuten hyvin yksimielinen asiantuntijakuulemisten perusteella. Niinpä nostimme niitä tähän mietintöömme, ja meillä on myös lausumaehdotus.

Halusimme välttää henkilötietojen väärän käytön, ja kun käytännössä metsätiedot ilman niihin liittyviä luonnollisen henkilön yksilöiviä henkilötietoja ovat nyt sitten kaikkien saatavilla nimenomaan näitten ympäristötietojen osalta, toteutimme tämän niin, että niitä ei ole kytkettävissä henkilötietoihin.

Uudet säännökset eivät vapauta maanomistajan nimi-, osoite- ja muita henkilötietoja yleiseen käyttöön. Niiden saaminen edellyttää jatkossakin henkilötietolaissa tai muussa laissa säädettyä perustetta sekä kirjallista tietopyyntöä ja Metsäkeskuksen sen perusteella tekemää päätöstä. Esimerkiksi Metsäkeskuksen metsään.fi-palvelussa, jossa on kyse luovutustavasta, joka muuttuu nyt, esimerkiksi sopimuksen täytäntöönpano tai toimeksianton hoitaminen, vaikkapa valtakirjakauppa, voisi olla tällainen peruste, johon tietoja henkilötietojen perusteella jatkossa voisi saada. Kuitenkin jokainen metsänomistaja jatkossakin pystyy kieltämään tietojen käytön esimerkiksi suoramarkkinointiin, mutta jos sitä suoramarkkinointimahdollisuutta on, niin sitä voidaan hyödyntää entistä tarkemmin esimerkiksi tilan tai muun alueen pinta-alan, sijainnin, pääpuulajin tai puuston keskitilavuutta hyödyntämällä.

Sitten meillä käytiin keskustelua tiedon keruusta. Jatkossa mahdollisuus kerätä tietoa muidenkin kuin Metsäkeskuksen henkilöstön avulla on mahdollista, ja tämä on ihan viisas, koska nykypäivänä tällainen avoimuus ja läpinäkyvyys sekä joukkoistaminen ovat sitä, millä asioita saadaan vietyä eteenpäin. Kuitenkin Metsäkeskuksen tulee vastata tämän tiedon oikeellisuudesta, ja Metsäkeskus sitten tallettaa tämän tiedon ja sekä tiedon lähteen että tietojenkeruumenetelmän ja tiedon ajankohdan. Voidaan ajatella, että esimerkiksi myrskytietojen oikea kattavuus ja vaikkapa sen jälkeen lahopuun määrä tai metsään kaatuneitten puitten määrä ovat paljon helpommin arvioitavissa, kun sitä voivat tehdä muutkin kuin Metsäkeskuksen palkkaamat henkilöt. Esimerkiksi metsäkoneissa pystytään keräämään valtavasti dataa, jota ei ole vielä tänä päivänä hyödynnetty.

Laadunvarmistus on kuitenkin erittäin merkityksellinen asia. Meidän pitää pystyä luotamaan jatkossakin siihen tietoon, mitä Metsäkeskus sitten julkisuuteen antaa. Metsäkeskus tulee päivittämään kuviokohtaisia metsävaratietoja vain luotettavaksi arvioidulla tiedolla.

Koska meillä oli huolta siitä, että tämä tieto varmasti on oikeaa, teimme pieniä muutoksia vielä lakipykäliinkin, ja samoin koska meillä oli huoli siitä, ettei tietoja väärinkäytetä, niin näiden kahden asian perusteella teimme sitten lausuman, joka kuuluu seuraavasti: "Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan vuoden 2020 loppuun mennessä selvitys nyt säädettävän lainsäädännön vaikutuksista."

23.04 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia. Tarkoitus on muuttaa lakia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2017 vp

siten, että julkisten ympäristötiedoiksi katsottavien metsätietojärjestelmien tietojen luovuttaminen olisi mahdollista ilman nykyisiä tietojenluovutusmenettelyjä. Metsätieto ja sähköiset palvelut -hanke on osa hallituksen hallitusohjelman "Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä" -kärkihanketta. Tämän hankkeen tavoitteena on tehostaa metsävaratiedon hyödyntämistä parantamalla tiedon laatua ja liikkuvuutta sekä kehittämällä sähköisiä palveluita.

Koska metsien käyttö kasvaa, on tärkeää, että parannetaan myös toiminnan ohjauksessa ja seurannassa tarvittavan tiedon saatavuutta. Tämän avulla voidaan sekä tehostaa metsätaloutta että parantaa kestävä metsätalouden hyväksyttävyyttä.

Pidän tärkeänä, että myös satelliittiseuranta on mukana metsienkäytön valvonnassa. Kuvia voidaan hyödyntää laittomien hakkuiden selvittämiseksi. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa on jo ollut pilottikokeilu, missä oli mukana alueita useista kunnista. Metsäkeskus vertasi satelliittikuvauksaineistoa metsänkäyttöilmoituksiin, ja neljältä pilottialueelta Suomesta löytyi yhteensä 73 hakattua metsikkökuviota, joista ei ollut toimitettu metsänkäyttöilmoitusta. Tämä laiminlyöntimäärä on noin 0,3 prosenttia satelliitin kuvaamille alueille vuosittain saapuvista metsänkäyttöilmoituksista.

Uusilla menetelmillä pystytään osoittamaan entistä paremmin, kuinka hyvin asiat ovat metsäpuolella hoidossa. Tällöin neuvonnalla, koulutuksella ja riittävällä tiedotuksella voidaan vastata tarpeisiin aiempaa nopeammin.

Metsätietojen hyödyntäminen ja jalostaminen elinkeinon ja metsänomistajien hyödyksi on jo nyt Suomessa maailmanlaajuisesti katsottuna edistyskellistä. Näkisin myös hyvänä, että metsätalous olisi oppiaineena lukiotasoisessa koulutuksessa. Suomi on metsien maa, ja metsäalan osaamisen pitäisi olla perusasioita lukiosta valmistuttaessa. Tämä lakiehdotus, mitä nyt käsitellään, vahvistaa kotimaisen metsätalouden asemaa kestävä metsätalouden osajana.

Nykyisin pääsääntönä on, että henkilötietojen luovuttaminen metsään.fi-palvelussa edellyttää suostumusta. Jatkossa tällaisen luovutuksen perusteena voisi olla muukin henkilötietolaissa tai muussa laissa säädetty peruste, esimerkiksi sopimuksen täytäntöönpano tai toimeksiannon hoitaminen. Luovutuksen edellytyksenä on se, että luovutuksensaajalla on henkilötietoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää tällaisia henkilötietoja. Henkilötiedot luovutettaisiin vain siinä laajuudessa kuin on tarpeen ilmoitettua käyttötarkoitusta varten, ja juuri tässä tulee ollakin tarkka. Henkilötietoja ei saa luovuttaa esimerkiksi suoramarkkinointia varten, mikäli maanomistaja on sen kieltänyt. Luvan myötä tietojen luovuttaminen on sallittua vain siltä osin kuin tiedot ovat tarpeellisia ilmoitettuun markkinointitarkoitukseen.

Arvoisa puhemies! Pidän lakiesitystä varsin hyvänä ja myös sitä, että valiokunta teki mietintöön lausumaehdotuksen, että maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitetaan vuoden 2020 loppuun mennessä selvitys nyt säädettävän lainsäädännön vaikutuksista. Toivottavasti tämä lausumaehdotus ei jää vain korulauseeksi.

23.08 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Kulmalan puheenvuorosta välittyi, meillä oli erittäin hyvähenkinen keskustelu valiokunnassa. Se, mitä todellakin keskeisesti nostimme, oli se, että henkilötiedoista ei saa tehdä rekisteriä. Sitähän ei synny, kun käytämme tätä hilamuotoista tietoa, 16 x 16 neliön alueita, jotka eivät ole kytettyjä henkilötietorekisteriin, eivätkä metsäsuunnitelmat avaudu, vaan tällä saadaan se puustotieto ja ympäristötieto hyvään yhteiseen käyttöön.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2017 vp

Meillähän on metsäsektoria edistetty muutenkin erittäin paljon, esimerkiksi metsäpuolen sukupolvenvaihdoksia on helpotettu, ja yrittäjävähennys auttaa siinä, että puukauppoja syntyy ja metsänomistajalle jää sitten viivan alle vähän enemmän rahaa. KAMERA saatiin käyntiin pitkien vaikeuksien jälkeen ja sitä tullaan sitten pitkässä juoksussa uudistamaan. Tämä lainsäädäntö oli jatkumo siinä ketjussa, millä metsätaloutta halutaan viedä eteenpäin. Kaikkein tärkeintä tietysti ovat investoinnit, joita toivomme eri puolille Suomea syntyvän.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 170/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.